

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY UJSÁG

AZ „ELSŐ SZÉKELY HÁZI-IPARI ORSZAGOS SZÖVETKEZET” ÉS TÖBB EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

Reggelen hetenkint kétszer: osztoritőkön és vasárnap.
 ELŐFIZETÉSI ÁRA: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. Községek, községi előjárók, papok és gazdasági egyesületi tagok egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják. Egy példány ára 10 fillér.
 Helyközi telefon 15. sz.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
B E T E G H P Á L
 LAPTULAJDONOS.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓHIVATAL: Székelyudvarhely, Kossuth-utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk. Hivatalos hirdetések 100 szög minden szó 6 fillér, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet om. 8 fillér, többzori közlésnél 6 fillér. Nyit-tér sor a 1 K. Dljak előre fizetendők. — M. kir. postatakarékpénztári osek- és kléring 10,489. szám

Consumatum est.

Irta: Józsa Imre.

Erősdyt tehát viszik felfelé a miniszteriumba. A nagy talentum, erős akarat, politikai rátermettség és darabontság olyan kvantumát fedezték fel benne, melyek megérdemlik, hogy mint unikumnak a miniszteriumban is egy külön állást kreáljanak számára.

Miért nem viszik inkább a nemzeti muzeumba, mint a darabont korszak legszebb élő példányát, kihez elzarándokolnának aztán a nemzet fiai, a politikai erkölcsstan, törvény tisztelet és a nemzeti eszmék szemléltető előadásaira?

A nemzet ítélete bizonyára ott jelölt volna ki helyet a többi összegyűjtött ereklje között számára is.

De jelen esetben Magyarországi miniszterelnökét illette meg a döntő szó és elhatározás.

S különben is azt hiszem Jónás ur tiltakozott volna a muzeumba való helyezés ellen, mert ott idáig ő volt az egyetlen szaktekintély brutalitás terén. Azt pedig igazán nem tudhatta, hogy a marostordai Erősdyt tulszárnyalta az ő brutalitási országos rekordját.

De hát tudják-e ki volt Jónás ur?

Viziló egykor az állatkertben. Boldogult Bartha Miklós fedezte fel és állapította meg a viziló tevékenységének ezt a rekordját még a Bánffy éra alatt, mikor azt mondá, hogy „engem csak az boszant, hogy egy ember, kinek annyi esze sincs, mint egy csirkének, olyan brutalitásokat produkál, mint egy viziló.”

Barthának igaza volt akkor, s igaza van most a sirontul is a marostordai esetre alkalmazott találó hasonlatát.

De igaza van Khuennek is, mikor bizalmi emberét nem Jónás ur mellé, hanem maga mellé szemelte ki! Így legalább mindig kéznél lesz.

Utóvégre is az a férfiú, ki a miniszterelnökért és rendszerért annyira exponálta magát s saját és kormánya akaratát kész volt revolverrel is megvédelmezni, megérdemli, hogy Magyarország miniszterelnöke diadalkocsin, saját maga huzza fel a miniszteriumba.

Ott pedig már várja a keleti kényelemmel puhára elkészített cigány kormánybiztosi állás, melyből a hasonló kaliberű darabont temesi Joanovics politikai

aktivitása miatt már kihurcolkodott, helyet engedve az új munkakörre rászolgált és rátermett méltó utódnak.

Hát a ki az erdélyi siculusok között kiálta a tűzpróbát és megálta helyét, az megfogja állni a cigányok között is.

Meg aztán, ki tagadhatná a dánosi és marosvásárhelyi eset után, hogy erre az erő-en exponált állásra alkalmasabb ember lenne Magyarországon, mint a dictatori tudomány minden ágában levizsgázott és Khuen által „csubanspiciis regis” doktorrá avatott — Erősdy Sándor.

De hát mit törődünk mi-mind-ezekkel? Utóvégre is a kormány az ő bizalmi emberéből csinálhat darabont kapitányt, vagy paprika Jancsit egyaránt.

Kinek, mi köze hozzá?

Ez nem ütközik a miniszteri felelősség elvébe.

A kormánynak pedig szabad a keze, szabad a politikája, szabad a cselekvése, szabad mindene.

Készarva használok ezt a kifejezést „szabad politika” és nem „politikai szabadság”, mert ez már egészen mást jelent s nem olyan jellemző.

A szabad politika inaugurálása és gyakorlati alkalmazása sokkal közelebb áll a kalózkodáshoz, mint egy ország törvényes és alkotmányos kormányzásához.

Magyarországnak pedig nincs szüksége olyan politikára, melynek oltárán csak törvénytelen-séggel, jogtalansággal, igazságtalansággal lehet és kell áldozni.

Nincs szüksége olyan törekvésekre és irányzatokra, melyek a törvény és közszabadság fölébe helyezik a pártpolitikából táplálkozó hatalmi tultengést, felforgatva egész várnegyéknek, vagy magának az országnak szükséges nyugalomát, csak hogy az egyén, vagy irdugzat beteges akaratosságának utat nyithassanak.

Nincs Európának olyan miniszteriuma, mely nyíltan solidaritást merne vállalni olyan manőverekkel és manőverezőkkel, mint a marostordaiak. Csak nálunk van ez meg, de nálunk is csak azért, mert „piscis a capite fecit.”

Mintha valamikor láttuk volna meg ezt a rendszert összes panamáival, patika jogaival, vicinálizmusaival, aktív és passzív financmannjaival?

Igaz, igaz! Ez a rendszer volt az, mely egy félszázadnál tovább szipolyozta az ország nem-

zeti erejét a mindig Bécsnek szolgáló szabadelvű pártpolitika nevében és érdekében; ez a rendszer volt az, mely politikai szolgálatok jutalmazásául a jogtalan magánérdekeknek valóságos hízalldait állította fel szemérmellen és soha sem palástolt cinizmussal, s mely alatt az egyének bukása dicsőséget, magas rendjeleket és nagyobb kariért jelentett.

Ez a rendszer volt az, melynek képviselőit Rigó Ferenc sarkantyujával ugrasztotta ki a parlamentből, a nemzet pedig választásoknál sujtott közéjük.

Ezt támasztotta most fel, ezt galvanizálta új életre Kuen, a hatalmi tulkapás mindenszeny-nyes tartozékával egyetemben.

Ki törödnék vele, hogy ki és mi volt Erősdy: bagoly-e vagy fülemile, denevér-e, magas röptű sas, elefánt-e vagy csak hamis mókus?

Senki.

Mi csak magát a régi rendszer feltámadását és működését látjuk az esetben és e rendszernek cinikuson mosolygó kreaturáját az ő személyében semmi mást.

De látjuk azokat a beheggedt sebeket és újból felpattogni a közélet testén, melyeket a nemzeti öntudat által táplált új politikai irányzat oly jótékonyan és sikeresen gyógyítottatott.

A függetlenségi párt temette el a szabadelvű pártot, töle várjuk most is, hogy a helyébe lépett káros politikai rendszer fölött is ő mondja ki, hogy „consumatum est.”

Városi közgyűlés.

Városi képv. test. közgyűlés e hó 14-én délután 3 órakor lett megtartva.

Hlatky Miklós és Kovács Dénes a mezőrendőri kihágások erélyes ellenőrzését és a bűnösök szigorú megbüntetését szorgalmazták.

Dr. Válcik Ferenc a kolera elleni védekezés céljából a legmészebb menő óvintézkedéseket sürgeti erős ostromozásával rendőrségünknek, különösen a főkapitányt támadva.

A polgármester válaszában a tett intézkedéseit sorolja fel, de megse kísérelte a főkapitány védelmezését, mely aligha lett volna eredményes.

A tárgysorozat 11 pontja közül az első a törvényszék és fogház elhelyezésének kérdése. A tanács jól indokolt javaslata egyhangulag el lett fogadva.

Ugyanis a város a sétatér mellett átenged ezen célra 2335 öl területet és följárul 10 éven évi 4000 K

kamatmentesen cserébe a jelenlegi törvényszéki és ügyészégi, ugy a szomszédos Tamácsvits és Kovács féle épületes telkekért, de nem vállalja az átépítés és hidépítés költségeit, hanem kéri a parajdi törvényhatósági ut áthelyezését. A főispán ur Ö. Méltósága vezetése alatt nagyszámú küldöttség fogja az elnöki-, belügyi- és keresk. miniszterekhez ezen kérdésben szerkesztendő memorandumot benyújtani. Érthetetlen, hogy a tanács miért hozott 40 ezer K megfizetést ajánlotta, holott a f. hó 7-iki főispáni értekezlet egyhangulag 30 ezer K felajánlását mondotta ki. Így a város helyrehozhatlanul veszíti a 10000 K különbözetet.

Élénk vitát fejtett ki a 4-ik pont alatti tanács elöterjesztés az új kath. gimnázium, templom és plébánia előtt létesített és a kath. temetőbe vezető ut és téség villamos közvilágítása iránt.

A tanács helyes javaslata az: hogy vállalja a város az ut és tér közvilágítását, de a városi villamvilágítási hálózat csak a város tulajdonán lévén felállítható, engedjék az illető telektulajdonosok az utat a város tulajdonába, így megnyitván a Temető utca is — de olyan volt a közgyűlés hangulata, hogy a kért világítást megszavazta, csak azt követén Dr. Nagy Samu indítványára ki, hogy világít a város, míg az illető ut és tér a közhasználatnak át van engedve.

Ezt a határozatot nem tartjuk helyesnek, hisz így a város érdeke teljesen mellőzve maradott! A város vállalt circa 900 K befektetés mellett évi circa 200 K állandó terhet, minden ellenszolgáltatás nélkül! A villamos ap. bizottság helyszíni szemlélén jelen voltak a r. kath. status és egyházmegye képviselői is helyeselték a tanács indítványát — aztán leszavazták!

A tárgysorozat többi pontjai simán intéződtek el.

* Kétéledünk a küldöttség nagy számában, mert saját költségükön kell utazniok. Szerk.

— **Tizenhétéves feltaláló.** Newyorkból jelentik, hogy St.-Luisban egy Bernays Johnson nevű 17 éves fiatalember új, tökéletes drótnélküli telefonkészüléket talált fel. Hír szerint szakemberek olyan kedvezően nyilatkoztak a találmányról, hogy nyomban társaság alakult, amely a találmányt 25000 dollárért megvette és azonkívül havi 250 dollár fizetést és a társaság 100000 dollárnyi alap-tőkéjének fele kamatját biztosította a feltalálónak, hogy találmánya tökéletesítésén gond nélkül tovább dolgozhasson. Az új drótnélküli telefonkészülék egyelőre még titok és a „Newyork Amerikan”, amely a hírt először közölte, csupán annyit árul el, hogy a készülék egyszerű és kicsi, úgy, hogy bárki egy kis székrenyben kényelmesen magával viheti.

A közigazgatási bizottság ülése.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága gróf Haller János főispán elnöklése mellett e hét szerdáján, 14-én tartotta meg szeptember havi ülését. Az ülés megnyitásakor elnöklő főispán bejelentette, hogy Horváth Iván ideiglenes pénzügyigazgató előbbi állomáshelyére, Sopronba visszatért, s helyette Homolay Lajos eddigi helyettes pénzügyigazgatót bízta meg a miniszter a székeludvarhelyi pénzügyigazgatóság ideiglenes vezetésével. Gróf Haller főispán az új hivatalfőnököt, mint kipróbált hivatali erőt üdvözölte. Ugyancsak a főispán indítványára a bizottság is elhatározta, hogy Horváth Ivánnak itt kifejtett ügybuzgó működéséért köszönetet szavaz.

Ezután Dr Sebesi János alispán olvasta fel a múlt óról szóló jelentését. A jelentés a megyei közigazgatás zavartalan menetét kiemelve, megemlíti, hogy a sorozások is múlt hó közepétől kezdve lejárta. A sorozások eredménye azonban az udvarhelyi járás havasalyi részében igen satnya volt, ami az alkoholizmus káros hatásának tulajdonítható. Igen szomorú jellemvonás ez egy egész nagy székelvidék jövődjéről. Felemlítette aztán még az alispán, hogy a kolera elterjedése ellen széles méretű intézkedéseket tett, ez intézkedéseket úgy a járási, mint a megyei főorvossal ellenőrizteti.

Az árvaszék rendes ügymenetéről Barabás András árvaszéki elnök, s a közegészségügy állapotáról a távollévő főorvos helyett Szabó Endre aljegyző tett jelentést. Ez utóbbi jelentés szerint múlt hóban az egészségügyi állapot igen kedvező volt; még az ezen időszakban igen gyakori gyomor- és bél-hurut bántalmak is igen kevés számban fordultak elő. Tífusz eset nagyobb számban Vargyas községben lépett fel, de az is többnyire gyógyulással végződött.

Rhédey János tanfelügyelő jelentése a tanügyi közigazgatásról több apróbb hírt nyújtott. A jelentősebbek ezek közt, hogy a tanfelügyelőség személyzete bővült, amennyiben a kulturminiszter a már meglevő segédtanfelügyelőségen kívül egy tollnoki állást is szervezett s erre Bene Lajos tollnokot nevezte ki. További megemlíthető ügy, hogy az oroszhegyi és a varsági iskolák alapvagyonaiknak rég huzódó megosztását még most sem döntötte el a miniszter, hanem a megosztásra újabb eljárást rendelt. A felsőfalván leégett iskola helyett új épületet a következő tanévre még biztosítani nem lehetett, s emiatt az iskolakötelesek közül csak az első és második osztályosok fognak a község házában félhavi tanításban részesülni.

Dr Révffy Zoltán királyi ügyész a fogházak szabályszerű rendjéről, fegyelmeről és kifogástalan élelmezéséről szóló jelentése után Szoboka Rezső műszaki tanácsos tett jelentést arról, hogy az állami és törvényhatósági utak kielégítő állapotban vannak s kavicsozásukra is a megfelelő anyagot már kitermelték. Ez utóbbi jelentés megemlíti azt is, hogy a Parajdra vivő törvényhatósági ut egyik közbelső szakaszának áthelyezésére az előmunkálásokat már el-

végezték, s remélhetőleg az áthelyezés végetti utépítéshez is még ez évben hozzáfognak.

Homolay Lajos pénzügyi tanácsos jelentése megemlíti, hogy az exlex befejeződésével a III. osztályú kereseti adók és vállalatok adóinak bizottsági kivetése már megtörtént, a kivetésről szóló lajstromokat közírré tétel végett a városnak és községeknek megküldötték. Megkezdődött továbbá fokozott mértékben az adók behajtása is. A múlt hónap adózási arányairól számolt még be a helyettes pénzügyigazgató s eszerint egyenes adóban, hadmentességi díjban, dohányjövédékben valamivel kevesebb volt a bevétel, mint a múlt évi augusztusban; ellenben fogyasztási és szeszadóban mintegy 6000 koronával, bélyeg és jogilletékben mintegy 2000 koronával több volt a bevétel.

Zonda József törvényhatósági állatorvos a megyében járványosan terjedő száj- és körömfájásról tett behatóbb jelentést. Megemlíti, hogy a gazdák indolenciája s a baj fellépésének késői bejelentése miatt terjed nagyobb mértékben a járvány. Több községben védekezésül az összes szarvasmarhákat beoltották, a vármegye több vidékén megalakították a vészkerületeket is. Ha azonban a járvány az eddigi arányokban terjed, a gazdaközönség gondcsában nem jár el a baj megelőzése érdekében, akkor egész járásokra, sőt a vármegye egész területére ki kell terjeszteni a vészkerületet.

Daniel Lajos közgazdasági előadó számolt be végül arról, hogy gabonafélékben jó közepes termést kaptunk, míg takarmánytermésünk a két inséges év után igen gazdag. Ennek ellenére a marha ára igen felszökött, ami a száj- és körömfájás miatt beállott forgalomhiánynak is tulajdonítható.

Ezután egyes konkrét ügyeket vett a bizottság elintézés alá s délutáni egy órakor fejezte be ülését.

A nemzet csalogánya.

Ritka madár éri meg életének hatvanadik esztendőjét...

Adjunk hálát a magyarok Istenének, hogy a „nemzet csalogánya“, Blaha Lujza ezt a szép kort a mai napon, erejének, egészségének és művészetének teljes épségében, az egész magyar nemzet őszinte öröme mére megérhette.

A nemzet csalogánya!...

Ki adta neki ezt a szép, találó elnevezést! Senki se tudná megmondani... Ugy keletkezett, mint virág a réten, nóta a pusztán, melyet az esti szellő felkap és elhordja szárnyain a legkisebb szalmaföldelés gunyhóba is, ahol a nép ajkán új életre kél és belopózik az emberek szívébe, lelkébe, hogy ott mosolyt vagy könnyeket fakaszson.

A hatvanas évek végén már jó hír előzte meg Debreczenből és mikor 1872-ben a Nemzeti Színházban, a „Tündérlak Magyarhonban“ című népszínműben először lépett a főváros közönsége elé, káprázatos egyéniséggel, tüneményes művészetével édesen csicsergő csalogány hangjával egyszerre, egy csapással meghódította a szíveket és a művészet csodás varázserejével mind a mai napig diadalt jelent minden egyes fellépése

ünnepe azoknak, akik a művészet örök forrásának tisztaságában gyönyört találnak.

Negyven év óta élvezzük már művészetét; negyven év óta terjeszti a zengzetes szép magyar nyelvet és a sirvavigadó nemzet gyönyörű nótáit; generációk tűntek és támadtak mellette, de az ő művészte, kedélye, hangja üde maradt és most is áhítattal hallgatjuk minden szavát és lelkigyönyörűséggel kísérjük minden újabb alkotását, mert minden ízében eredeti, tösgyökeres magyar, mert a művészetet a művészetért szereti és sohase tagadta meg magát a változó divat és izlés kedvéért...

Ma is csak olyan, mint negyven év előtt volt és akik kiforrott művészetét csak egyéni varázsának tulajdonították, ma kénytelenek bevallani, hogy ez istenáldotta asszony, ez üstöző hajával, hatvan évnek terhével a vallán, még most is szuverán uralkodónője a magyar színművészetnek és lépteinek minden nyomán újabb és újabb babérok teremnek...

Nem temették még el a magyar népszínművet... Nem énekelte még el a „nemzet csalogánya“ hattyudalát... Blaha Lujza, mint élő fejfa virraszt a tetszhalott népszínmű koporsójánál és szívszorongva lesi várja, hol és mikor születik meg az ihletett magyar író, aki a magyar népszínművet halottaiból új életre támasztja... és akkor az ő nagy, megbecsülhetetlen tüneményes művészte leáldozóban is meg fogja aranyozni a művészet berkeit, ahol most kon-tár utánzó, kerébe törik a mi szép, zengzetes magyar nyelvünket.

Dejazet asszony, a párisi közönség méltán dédelgetett kedvence, még 72 éves korában is eljátszotta a fehér rokokó parókás, fekete trikós, 18 éves kis „Letorriére vicomte“-ot a Theate Francais-ban és az egész Páris ujjongva nyujtotta felé az elismerés babérját...

A mi csalogányunk, Blaha Lujza, még csak most jutott el hatvanadik évéhez; sok élvezetet, gyönyörűséget tartogat még számunkra és csak magunkat becsüljük, ha őt a kellő művészi értékében becsülni tudjuk.

Balatonfüredi csendes kis fészkebe vonult a „nemzet csalogánya“ a zajos ünnepeltetések elől.

Zavartalan magányában elmélkedik fényes multja felett, lelkében felrajzanak az édes bus magyar dalok, amelyek mint gyöngyszemek peregetek le hajdan ajkain és a „Lehullott a rezgőnyárfa ezüstsínü levele“ megzizeg az őszi esti szellőben és azt susogja az ablakán át:

„Hullámzó Balaton tetején...“

És az édes-bus emlékekbe vegyül a mi fohásunk, hogy Blaha Lujzát a magyarok Istene a magyar művészet és az egész magyar nemzet öröme mére soká, igen soká éltesse!

Deréki Antal.

— **Kitüntetések.** A király a személye körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére Zamaróczy Jánosnak, a báni járás főszolgabírájának, buzgó szolgálata elismerésül a Ferenc József-rend lovagkeresztjét, továbbá Csekanyák Béla tapolybanusfalvai körjegyzőnek buzgó szolgálata elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

A tanító társadalmi hivatása.

Irta: Egy tanító.

Wlassis Gyula, a volt kulturminiszter 1896-ban a tanítókhöz intézett szövegében gyönyörűen fejtette a magyar tanító hivatását. Ezen szöveg lényege az, hogy a tanító hivatása: a becsület, a kötelességteljesítés, a vallás, erkölcs és népműveltség tanait testté, cselekedeté, valósággá alakítani. Ebben bennfoglaltatik az, hogy tanítók legyenek nemcsak a gyermekeknek, hanem a népnek is.

Ebhez azonban szükséges magának a tanítónak a társadalom által való elismertetése. Ahhoz, hogy a tanító ne csak az iskola szűk falai közt érvényesüljön, hanem a társadalomban is, ahhoz szükséges az, hogy a társadalom előtt tekintélye legyen. Sajnos, ma nagyon sűrűn fordul elő a tanítókkal szemben a lenézés, a semmibe vevés. Beleesnek ebbe a hibába, még az iskolák felügyeletével megbízott laikus testületek, iskolai hatóságok is. Szégyen, de igaz, hogy fölöttes hatóságok igen sok esetben a személyes érintkezés alkalmával a tanítónak nem adják meg a kellő tiszteletet és a megbecsülésnek azt a mértékét, ami a tanítót megilletné. A tanító mai képzettségével igen sok esetben felülmúlja a közigazgatás nagyon sok alkalmazottját és mégis azok sokkal többet nyomnak a latban, mint a tanítók.

Örvendtes tény, hogy ma már sokkal helyesebb szempontból kezdik mérlegelni az egyes pályák értékét és így a tanítóét is, de a tanítók még ma sem nyerik a társadalom részéről azt a méltánylást és elismerést, mint azt megérdemelnék. De nehéz is évszázadok hibáját néhány évtized alatt kipótolni.

Maguk a tanítók is hibásak és okai a társadalom magatartásának. A tanítóóság kebelében ellentétek dülnek. Egyik ily helytelen felfogás, a mi a férfitanítót a nő fölé akarja helyezni, annak dacára, hogy ugyanazt a kulturmunkát végzi a nőtanító is, semmivel sem kisebb eredménnyel.

A tanító társadalmi hivatásának és szereplésének első feltétele az állandó önképzés. A társadalom a tanítótól, mint népművelőtől nagyon sokat vár, tehát folyton tanulnia, tapasztalnia és haladnia kell annak a tanítónak, a ki a társadalomban vezetni, oktatni akar. A népművelés terén kell a tanítósnak a legszebb sikereket elérnie, mert hiszen a zárkózott természetű nép különösen a tanítókat tünteti kibizalmával, nekik legkönnyebb a népet irányítaniok.

Irányítson a tanító a politikkában is, az önzetlen, hazafias felfogás alapján. De nemcsak itt, hanem a gazdasági, ipari, kereskedelmi, művészi, egészségügyi kérdések tekintetében is a tanító hivatása, hogy a népet felvilágosítsa és vezesse.

Különösen a sajtó az a tér, ahol a magyar tanítóra nagy szerep vár. Ezt a teret kell felhasználni az oktatásra és irányításra. A magyar tanítóóság sajtóbeli és irodalmi működéséről elismeréssel nyilatkozni nem lehet. Pedig lelkesítő példák állnak a tanítók előtt. Gárdonyi Géza, Jakab Ödön, Móra István, Ujváry Béla stb. tanítókból lettek íróvá és ma

már büszkeségei a magyar irodalomnak.

A helyi sajtóra vár az a szép feladat, hogy hasábjait megnyissa a tanítók előtt, a kik azután a népet érdeklő, a nép bajait orvosló, ismeretkörét bővítő cikkeket helyeznének el. Ezeket már azért s szívesen olvasnák, mert az ő tanítójuk írta.

Társadalmi elismerés és megbecsülés, illő anyagi javadalmazás mellett, biztosítják az állam részére modern színvonalon álló tanítói kar kifejlődését és a közműveltség terjedését.

HIREK.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Bálint Balázs lókodi községi iskolai tanítót a lókodi áll. el. népiskolához rendes tanítónak, Csörgő Venczel Miklós bétai községi iskolai tanítót a bétai áll. el. népiskolához rendes tanítónak, Kiss Mózes abásfalvi községi iskolai tanítót az abásfalvi áll. el. népiskolához rendes tanítónak, továbbá Kendi István községi iskolai tanítót a kénosi áll. el. népiskolához rendes tanítónak nevezte ki.

— **Örökbefogadás.** A király bikafalvi Máthé Pál bikafalvi lakos és csekefalvi Szabó Károly dr orvos, erzsébetvárosi lakos között, az utóbbinak örökbefogadása iránt kötött szerződést jóváhagyván, az örökbefogadó bikafalvi Máthé Pál családi nevét és előnevét örökbefogadott fiára és törvényes utódaira átruházta és egyttal megengedte, hogy csekefalvi Szabó Károly dr és törvényes utódai a jövőben a bikafalvi és csekefalvi Máthé-Szabó családnevet viselhessék.

— **A marosvásárhelyi új református kollégium fölavatása.** Marosvásárhelyről jelentik, hogy az ottani református kollégium előjárása a jövő évi pünkösdi ünnepekre tűzte ki az állami segítséggel ujjaépített és kibővített kollégium fölavatását. A fölavatást Kenessey Béla erdélyi református püspök végzi. Ugyancsak a pünkösdi ünnepek alatt tartják meg a református tanárok országos értekezletét.

— **Iparfejlesztés és iparoktatás.** A magyar iparfejlesztésre irányuló törekvések nemcsak az ország gazdasági viszonyainak javítását célozzák, hanem gazdasági függetlenségünk megvalósításának egyik hatalmas eszközei. A magyar ipar örövendes fejlődése, a magyar ipari munka diadala és eredményei bizonyítják, hogy ezen a téren nagyszabású és erős munka folyik és mindinkább érezhető lesz az a verseny, amelyet a magyar ipar az országban még mindig elége elterjedt külföldi iparcikkekkal megvívni kénytelen. Ámde a magyar ipar fejlődésével lépést kell tartani az iparoktatásnak is, mert ez is egyik tényezője az iparfejlesztés nehéz munkájának. Csak hogy az iparoktatás körül egy kis baj van. Panaszkodnak, hogy a fővárosban működő állami ipariskolában az idei tanévre jelentkezett hallgatók közül legalább százat kellett visszautasítani, mert csak nagyon csekély számú hallgatót lehetett felvenni. Ilyen körülmények között hiába buzdítják az ipari pályára az ifjúságot, mert ha volna is kedve, nincs

elé iskola. Az ipari oktatásnak ilyen hibái nagyon sokat ártanak az iparfejlesztési törekvéseknek s mindenestre kiküszöbölendők. Az ipari pályára igyekvő ifjúságnak meg kell adni a módot és eszközöket, hogy ezen a pályán gyakorlati és elméleti ismereteket elsajátíthasson, mert képzett iparosok nélkül bajos elképzelni — a magyar ipart.

— **Új petroleumforrás Magyarországon.** Mezölaborc vidékén új petroleumforrást fedeztek fel. A petroleumnak a vegyelemzése most folyik. Amennyiben használható petroleumot produkálhatna a forrás, nagyobb vállalat fogja a kezébe venni a petroleum kiaknázását.

— **Visszavont petíció.** A füleki kerületben megválasztott Mocsáry Sándor munkapárti képviselő ellen Csaba József és társai petíciót nyújtottak be a királyi Kuriához, a mely a kérvényt legutóbb tartott zárt ülésén pótlás végett visszautasította. Csaba József és társai azonban ma a Kuriához kérvényt intéztek, a melyben bejelentik, hogy a petíciótól elállnak. A kisebbségben maradt Keszler-párt másik tíz tagja azonban még mindig jogosítva van új kérvényt benyújtani.

— **A husrágaság oka.** Ma már szinte általános szokás a husrágasáért a közvetítő kereskedelmet okolni, holott nem ebben van a hiba, hanem abban, hogy a kereskedelemnek nincs elég áruja, a mit közvetítsen. Tudomásom van róla, hogy egyes vidékeken, például Torontálban is, a világra még nem is jött a borju, már is lefoglalózzák a gazdáknál az élelmes mészárosok és marhakereskedők. A vásárokon pedig valóságos harcot vívnak egy-egy jobbfa marháért. A vásárlók tömege nincsen arányban a fölhajtott jószág számával, nagyobb a szükséglet, mint a kínálat. Ez tehát a természetes indító oka a husrágaságnak. Ezért a közvetítő kereskedelmet okolni nem lehet, mert hiszen a népesség szaporodásának és ezzel egyidejűleg marhaállományunk csökkenésének, talán még sem a közvetítő kereskedelem az oka? A népesség szaporodása természetes folyamat, állattenyésztésünk csökkenése már inkább gazdáink hibája. De nemcsak a népesség szaporodása az oka a hus iránt való keresletnek, hanem az is, hogy ma inkább husevő a munkás, mint volt annakelőtte, a mi a több és jobb kereset folytán. Statisztikai adatok szerint a szarvasmarha szaporodás 14 év alatti 410.381 darab. Ezzel szemben a népesség 1895-től 1908-ig bezáróan 2.619.440 lélekkel, vagyis ugyanannyi fogyasztóval szaporodott. Az előtt a szarvasmarhát a juh és sertés is pótolta. De hogy állunk ma ezzel a két tenyésztési ággal? 1895-ben volt juh 7.526.783 darab. 1904-ben 7.356.565. Az apadás 200.218 drb. 1895-ben volt sertés 6.447.134 drb. 1909-ben 4.790.379. Az apadás tehát 1.656.755 darab. Miből pótoljuk tehát a marhahúst, mikor ilyen fényesen emeljük a juh- és sertés-tenyésztésünket is? Hasztalan minden szépitgetés. A legnagyobb hibát egyes-egyedül gazdáink követték el azzal, hogy nem számoltak és figyelembe nem vették a népesség természetes szaporodását és ezzel lépésben nem emelték állattenyésztés-

tésünket. Ha ezt meg teszik vala: nem jutottunk volna idáig! De sajnos, ez elől az egyedüli indítóokától a husrágaságnak elzárkózunk tovább már nem lehet. Es valóban üttött már az a bizonyos tizenkettedik óra, a mikor maguknak a gazdáknak kell, — ha másként nem lehet, az államhatalom erőteljes támogatásával — mindent megtenniök, hogy a husrágaság okát állattenyésztésünk intenzív szaporításával megszüntessék. Mert, ha ezt hamarosan meg nem teszik, nem kell valami nagy jóstehetség: a hus árának még rohamosabb emelkedésének megjósolásához. És nincsen és nem is lesz földi hatalom, a mely ezt az emelkedést megátolná vagy ocsóbbá bírná tenni.

— **Zavargó románok.** A szászvárosi kerületben Vlár Aurél hívei még mindig nagymértékben folytatják az izgatást, melynek eredménye több véres verekezés, sőt haláleset is volt. Felkenyér községben Olteán kereskedő és Harlea Áron földműves, Farkas-párti szavazók házáat valósággal megostromolták. A tömeg hatalmas közáporral betört az ablakokat s beakart hatolni a házakba. A lakók a vasutállomás épületébe menekültek. Az élet- és vagyonbiztonság veszedelmezett van. A szomszédos Kudsir községben levő néhány csendőr nem képes a legnagyobb erőfeszítéssel sem rendet teremteni. Kudsiron míg a csendőrök a faluban és a havasokon cirkáltak, az oláhok megtámadták a csndőrlaktanyát is, ablakait mind betörték. A csendőröket nagy tömeg támadta meg, úgy, hogy alig tudták békésen visszazorítani őket. A legnagyobb izgató Lupca községi tanító, a ki arra is buzdította a tömeget, hogy löjjön rá a csendőrökre. Fodor Gyula szászvárosi főszolgabíró a csendőrség sürgős megerősítését kérte, mert a nagyon csekély számú csendőrség képtelen ellátni a szolgálatot. Bokaj községben Ráczkövy Arthur magyar földbirtokost megtámadták, szolgáját véresre verték, mert a magyar emberrel szolgált; majd közáporral támadtak Ráczkövyre is, a kit veszedelmesen megsebesítettek, mire Ráczkövy önvédelemből fegyverével közéjük lőtt. Egy román halva maradt, kettő veszedelmesen megsebesült. A belügyminiszter azonnal energikusan intézkedett és táviratilag elrendelte, hogy Bokajban új csendőrsöt állítsanak föl. A magyarság védelmére Farkas Pál dr képviselő néhány napja bejárja a szolgabíróval a járást, hogy személyesen tehessen jelentést a belügyminiszternek a szászvárosi választókerület hallatlan állapotairól, sürgős intézkedés végett a lakosság megnyugtására és a magyarság védelmére.

— **A légy mint takarmány.** Amerikában nemrégiben igen különösen árucikk került a kereskedelmi forgalomba. A furcsa árucikk szárított légy, a melyet most legújabbán takarmány gyanánt, a tyukok etetésére használnak fel. A new-yorki kikötőbe a Meridia gőzös hozta Vera-Gruzból az érdekes árucikket harmincnyolc hatalmas zsákban, mintegy nyolc tonna súlyban. A szárított legyek egy része porrá van törve és a nagy baromfitenyésztő telepeken ily alakban alkalmazzák. Eddig igen kedvező eredménnyel használták.

— **A szülészű bűne.** A dévai csendőrség messze szétágazó bűnszövetségnek jött a nyomára. Korkas Zsuzsanna, diplomájától megfosztott szülésznő, évek óta rendszeresen foglalkozik tiltott operációval. Kompromitálva van egy állami végrehajtó és egy tanító felesége is. A dologra úgy jöttek rá, hogy kóbor kutya több elásott koraszülött holttestét kaparták ki. Korkas Zsuzsannának várinyegyre kiterjedő összeköttetései voltak. Az áldozatokat egy szászsebesi kereskedő közvetítette. A csunya ügybe több előkelő ember is bele van keverve. Korkasné letartóztaták.

— **Orosz izgatás a ruthének között.** A Magyarországon lakó ruthének között hosszú idő óta kísérleteznek izgatásaikkal a nagyoroszok. Most, amikor a naptáregyesítés eszméje fölszínre került, sőt közel áll a megvalósuláshoz, ezt az alkalmat ragadják meg a ruthéneknek a magyar nemzet elleni izgatására. Ezrével küldözik e tárgyban Oroszországból az izgató röpiratokat a magyarországi ruthéneknek. Szemota Péter rahói (Máramarosmegye) lakos is kapott Szentpétervárról egy ciryl betűkkel nyomott izgató iratott és miután elolvasni nem tudta, elvitte papjához, Lemjónovics Péter rahói prókushoz, ki a röpiratot elolvasva, azonnal betérjesztette azt a közigazgatási hatóságokhoz. A röpirat minden sora a magyar nemzet ellen izgat a legkülönbözőbb rágalmakból kiindulva. Különösen óva inti a ruthéneket, hogy ne járassák gyermekeiket magyar iskolába, mert a magyar iskolák ki akarják vetköztetni a ruthéneket orosz nemzetiségi mi voltukból.

— **Huszanegy magyar kolerabeteg.** A belügyminiszterium közegészségügyi osztályában teljesített bakteriológiai vizsgálat újabban a következő esetekben alapította meg az ázsiai kolerát: Mozsolán József Szekszárd, Keresztes József Ercsi, Jirsics Pál Esztergom, Varga István Ercsi, Kéméndy József Mohács, Kovács János Mohács. Az eddigi esetekkel együtt eddig harmincnyolc esetben volt bakteriológiai vizsgálat, melyek közül huszonegy esetben megállapították az ázsiai kolerát.

— **„Az üzlet”** nevű kitűnően szerkesztett kereskedelmi szaklap, mely szórakoztatva tanít és tanítva szórakoztat, különösen a reklámra, a kiskereskedelemre, az üzletvezetésre száz apró fogására oktatja olvasóit detaillistákka. Erről a lapról tárgyilagosan állapíthatjuk meg, hogy az nélkülözhetetlen segédeszköze minden modern kereskedőnek s viszont a modern kereskedőkről megjegyezhetjük, hogy csak ezeknek van a mai nehéz viszonyok között létjogosultságuk. Érdeklődőknek szívesen küld mutatványszámot a kiadóhivatal; Budapest VI. Aradi-u. 8.

Nyomdász-
tanulónak 2—4 gimnáziumot, reál- vagy polgári iskolát végzett fiukat felvesz **Betegh Pál** könyvnyomtató-intézetébe Székelyudvarhelyt — havi fizetéssel.

Szám: 4839-910. 11kvi.

Ujabb árverési hirdetemény.

Az oklándi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Baróthi takarékpénztár végrehajtónak, Birtalan Lajosné Torma Mária volt vniétká pusztai lakos végrehajtást szenvedett elleni végrehajtási ügyében a kérelem következtében a végrehajtási újabb árverés Birtalan Lajos nemesvarboki lakos késedelmes árverési vevő ellen az övveszélyére és költségére 1500 K tőkekövetelés és ennek 1908. évi december 8-tól járó 8 százaléka kamatai 58 K 40 fillér perbeli, 135 K 44 fillér végrehajtási már megállapított, valamint jelenlegi 22 K és a még felmerülő költségeknek továbbá az ezennel csatlakoztatott Feledi Miksának 5000 K s járulékaiból álló követelésének kielégítése végett az 1881. 60. t. c. 144. § a alapján és 176., 185. és 186. §§-ai értelmében a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, az oklándi kir. járásbíró, az oklándi kir. járásbíró, az oklándi kir. járásbíró területén levő bibarcfalvi 404 számú telekjkvben A + 30-33. hrsz. kert, faház és udvarra 656 K, A + 705/2. hrsz. kaszálóra 3 K kiáltási árban elrendeltetik.

Birtalan Lajos nemesvarboki lakos korábbi árverési vevő ezen újabb árverésből kizáratik, befizetett pénzét elveszti és a menyiben az ingallanok már megígért vételárnál alacsonyabb árban adnak el az árkülönbözetért felelős, jogában állván, az újabb árverési hatánapot megelőzőleg az újabb árverés az összes költségeinek megfizetésén, nevezetesen a vételár befizetésének oly időben eleget tenni, hogy a kiküldött az árverés megtartása előtt értesíthető legyen, ezennel megállapított kiáltási árban elrendeltetik.

Az árverés megtartására határ időül 1910. évi október hó 7-ik napjának délelőtti 10 órája Bibarcfalya községhezához tűzetik ki.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékat készpénzben, vagy az 1881. 60. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. nov. 1-én 3333. I. M. sz. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. 60. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Vevő köteles a bánatpénzt a Vhn. 25. §-a értelmében kiegészíteni.

Kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Okland, 1910. augusztus 29.

Kelemen s. k. kir. albiró.

A kiadmány hiteletül:

Teutsch Károly
kir. telekkönyvvezető.

Szám 927-910.

Árverési hirdetemény.

Alólirott kir. végrehajtó az 1881. LX. t. c. 102. §-a értelmében közzé teszi, hogy a budapesti kereskedelmi és váltó kir. törvényszék 1910. évi 53511. sz. végzése következtében Dr. Löw Antal és Tivadar ügyvédek által képviselt „Országos magyar vasutas takarékpénztár r. t.” javára 1195 K s jár. kiegészítésére 1910. évi július 12-én végrehajtási utján lefoglalt és 800 K-ra becsült „Motor stasil gép” nyilvános árverésen eladatik.

Mely árverésnek a székelyudvarhelyi kir. járásbíró 1910. V. 427/5. sz. végzése folytán 1195 K s egyéb járuléka erejéig Székelyudvarhelyen, a helyszínen való megtartására 1910. évi szeptember hó 29-ik napján délelőtti 9 órája határidőül kitűzetik, ahoz venni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107.

és 108. §-ai értelmében a legtöbbet ígérőknek szükség esetén becsárán alól is elfognak adatni.

Székelyudvarhely, 1910. szept. 14.

Nagy Lajos,
végrehajtó.

Szenkovits János Utódánál

SZÉKELYUDVARHELYT

KÉSZEN

Férfi és fiu ruhák

Fehérneműek

Felöltők

Kosztümök

Blousok

Cipők és kalapok

óriási választékban és legutányo-
sabbban kaphatók.

Magyar Könyvveteli Folyóirat

havi folyóirat a könyvveteli ismeretek fejlesztésére. Főszerkesztők: Kárpáti Béla és Trautmann Henrik. Társzerkesztők: Kuntner Róbert, Szél Jenő, Zsengeri Manó. Megjelenik minden hó első napján egy és fél ivnyi terjedelemben. Előfizetési ára egy évre 8 K, fél évre 4 K. Egyes szám ára 80 fillér. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, IX., Meszter-u. 27. Mutatványszámot szívesen küld a kiadóhiv.

B O R!

Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi bornagykeres-
kedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

A mortizációs

tisztviselői kölcsön

ügyekben

díjmentes felvilágosítást nyújt az „O. m. I. ált. tisztviselő-egylet kolozsvári képviselőssége”.

KOLOZSVAR

Ferenc József-ut 7. a szám.

Válaszbélyeg csatolandó.

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és bornagy kereskedők
Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás termézetadta valódi erdélyi hegyi borkban, Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös bork.

Betegh Pál villam-motors könyvnyomtató-intézetben Székelyudvarhelyt.

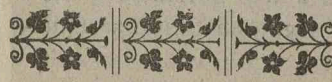
Névjegyek
Meghívók.
Eljegyzési
és Esküvői
valamint gyász-
jelentések.

ugyszintén mindenféle
könyvnyomdai és
könyvkötői munkálatok izléses kivitelben, gyorsan és pontosan készülnek

Betegh Pál

villamos füzemre berendezett
könyvnyomtató és könyvkötő-intézetben Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. alatt.

Videki megrendeléseket azonnal elintézi.

Hirdetések

felvétetnek a
„Székely-Udvarhely”
kiadóhivatalában

OLVASZTOTT ETELZSIR

= LEGJOBB =

ÉTELZSIR

KILÓJA 2 K.

Kaptza Balázs
fűszerkereskedésében
Szentimre-utca

ZSIR

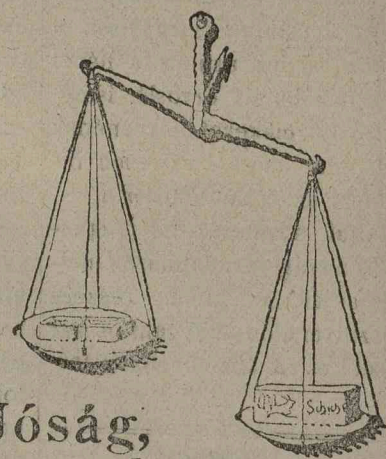
ÉLET KÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógy-mód: tifusz, kolera, toroklob, rühl vérhas, mindenféle himlő és vörheny orban, bujakör, számarhurut, agy tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bél-gyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag-, bajok, skrofula, köszvény, csúsz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkór-ság, szárazbetegség (tuberkulózis-torok- vagy mandolagyulladás, gynomorkatarus, örlés stb. ellen. Irta: DERZSI JÓZSEF. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlatára — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára 3 korona. Kapható: Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalett-modell közöl a BUDAPESTI BAZÁR egy évfolyamában. Előfizetési ára: negyedévre 2 korona. Ingyen mutatványszámot küld a „BUDAPESTI BAZÁR” kiadóhivatala Budapest, VIII. Baross-u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Bélyegzők

megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban, gyári ár mellett szállítatnak Betegh Pál könyv- és papirkereskedéséből Székelyudvarhelyt.

Jóság,
ár és
súlyra

kell a szappan összehasonlításánál és bevásárlásánál ügyelni. A világ egy szappana sem éri el a

Schicht
szarvas
szappanát

minden jó tulajdonságában, tisztaságában, mosóképességében, lágy-ságában és olcsóságában.

Zempléni Árpád

író, a Petőfi Társaság tagjának a következő művei kaphatók:

Uj versek (1893—1897). Negyedik kiadás. Budapest, 1898. Franke Pál bizománya. Terjedelme 8 iv; ára 1 K.

Válogatott versei. (1884—1892 1897.) Budapest, Franke Pál bizománya. Terjedelme 18 iv; ára füzve 2 K, diszkötésben 5 K.

Kis emberek. Elbeszélések. Valter Ernő kiadása. Budapest. 1899. Terjedelme 10 iv; ára 1 K.

Didó. Verses lírai regény. Tóth István négy szoborképével. Második kiadás. Budapest, 1901. Terjedelme 12 és fél iv; ára füzve 2 K, magyar stílus diszkötésben 3 K.

Washington, Pályadínyertes óda, 1906

Bosszú. Osztályk hősi ének. A Kisfaludy-Társaság 1907. évi Bulyovszky díjával jutalmazott kisebb elbeszélő költemény. Második kiadás; ára 1 K.

Istár és Gilgamesz. Babiloni rege. Budapest, 1910; ára 1 K.

Turáni Dalok. (1900—1910.) Mondai és történelmi hősenek. Budapest, 1910. Terjedelme 16 iv; ára füzve 5 K, stilszerű diszkötésben 8 K.

Mindezek együttesen és külön-külön is megrendelhetők a szerzőnél (Budapest, IV. Bátya-u. 11. sz. alatt) a pénz előleges beküldésével vagy utánvét mellett.